Bijlage 1: reactie op 6 puntenplan Dijkstra

1. Geef afval een positieve waarde

Probleem: Voor het inzamelen, verwerken en hergebruiken van afvalproducten (zoals bouwafval, oliën of elektronica) gelden vaak strenge regels, bijvoorbeeld omdat onveilige verwerking gevaar kan opleveren voor de omgeving en volksgezondheid. De technologische ontwikkeling gaat echter door, waardoor risico's minder worden of zelfs verdwijnen. Als regels het gebruik van bepaalde producten tegenhouden omdat er een 'afvalstempel' op zit, terwijl er niet of nauwelijks risico's zijn, kost dit ons werkgelegenheid. Daarnaast gaan potentiële secundaire grondstoffen onnodig verloren, wat ons afhankelijker maakt van schaarse primaire bronnen. De winning daarvan zorgt op zijn beurt weer voor een grotere milieudruk. Een voorbeeld is ruwe glycerine, een stof die voorheen als afvalstof te boek stond, maar waar na verwerking uitstekende nieuwe producten (smeerolie) van gemaakt kunnen worden. Een fabriek in Delfzijl kreeg zo bestaansrecht en groeimogelijkheden, terwijl de productie eerder in Nederland niet was toegestaan. Helaas is dit slechts een voorbeeld en zijn er nog veel afvalstoffen die niet in nieuwe producten verwerkt mogen worden. Alles wat een nuttige toepassing heeft als grondstof in een ander product moet je een kans willen geven in plaats van verbranden of storten. Hiermee wordt de ontwikkeling van een circulaire economie verder gestimuleerd.

Oplossing: De VVD wil dat de afvalstatus van alle soorten afval wordt herzien en gaat uit van het principe dat alles met een positieve economische waarde, in potentie niet meer als afval bestempeld zou moeten worden. De verwerking moet natuurlijk wel op een nette manier plaatsvinden zonder dat de leefomgeving direct grote schade oploopt. De VVD stelt dan ook voor om voor de huidige afgedankte (rest-)producten na te gaan of, en onder welke voorwaarden, zij van hun afvalstatus af kunnen, zodat het mogelijk wordt om nog bruikbare stoffen eruit te halen en opnieuw te verwerken tot nieuwe producten.

Reactie:
De lijn van de heer Dijkstra wordt gesteund om voor het bedrijfsleven waar mogelijk belemmeringen weg te nemen die de transitie naar een circulaire economie in de weg staan. Het wel of niet toekennen van de afvalstatus of juist het opheffen ervan, zie ik als instrumenten die daaraan kunnen bijdragen.

Op 23 juni 2015 zijn aan uw Kamer het position paper en aanvullende voorstellen toegestuurd die bij de Europese Commissie zijn ingediend ten behoeve van haar voorstellen inzake de circulaire economie (kamerstuk 22112-1979). Hier is een verduidelijking bepleit van het kernelement van de definitie van "afval", het begrip "zich ontdoen". Daarbij wordt uitgegaan van de dubbele doelstelling van de afvalwetgeving zoals opgenomen in de Europese kaderrichtlijn afvalstoffen: ten eerste de bescherming van het milieu en de menselijke gezondheid en ten tweede het bevorderen van efficiënt grondstofgebruik. Daar waar de markt zelf deze doelen borgt - door transparant en gerechtelijk afdwingbaar te regelen dat een materiaal op verantwoorde wijze in de keten blijft en dat "de cirkel gesloten wordt" - is daar bovenop niet meer de afvalwetgeving nodig. In zo'n geval is het dus niet meer nodig om het betreffende materiaal het predicaat "afval" te geven.

Concreet betekent dit dat een materiaal geen afval is als het gebruik zeker is (aan te tonen met contracten e.d.), rechtmatig (het gebruik voldoet aan alle toepasselijke wetgeving; geen milieuschade) en bijdraagt aan efficiënt grondstofgebruik (voldoende hoogwaardig gebruik, besparing op gebruik van een ander materiaal).

Bepleit wordt om bovenstaande verduidelijking van de definitie van afval op te nemen in de Europese Kaderrichtlijn afvalstoffen. Als dit niet haalbaar blijkt, wordt evengoed - binnen de ruimte die door de Kaderrichtlijn en de rechtspraak wordt geboden - de benodigde duidelijkheid over het afvalbegrip nagestreefd op nationaal niveau en in de Noordzeeregio; door middel van het derde Landelijk Afvalbeheerplan (LAP3) en initiatieven in het kader van de North Sea Resources Roundabout.

2. Vervuilingnorm voor kunststoffen naar 10%

Probleem: Kunststof mag slechts voor een bepaalde hoeveelheid "vervuild" zijn met andere materialen, bijvoorbeeld omdat kunststof vaak gebruikt wordt voor het verpakken van voedsel. De huidige vervuilingnorm (2%) is echter onnodig beperkend. Het zorgt ervoor dat veel kunststoffen onterecht als afval worden beschouwd terwijl ze heel goed (deels) opnieuw toegepast kunnen worden in nieuwe producten. Denk aan de plastic fles waar nog een rest ketchup inzit, of een kuipje met restjes boter. Te vaak is die 2%-grens een criterium waardoor al die flessen ketchup of kuipjes boter als afval bestempeld worden. In andere Europese landen worden deze regels ruimer uitgelegd dan in Nederland. Dat schaadt onze eigen recyclingindustrie.

Oplossing: De VVD stelt voor een ruimere "vervuilingnorm" voor kunststofafval te hanteren, zodat er minder verloren gaat, er meer grondstoffen beschikbaar komen en een gelijk Europees speelveld ontstaat. De grens van bijvoorbeeld 10% geeft meer ruimte en voorkomt het afkeuren van complete ladingen.

Reactie:
De grens van 2% is gesteld om de wettelijke regelingen (EVOA) te volgen en daarnaast aan te sluiten bij grenswaarden die in de praktijk (dienen te) worden gehanteerd.

In Nederland gelden normen voor de mate van vervuiling in de diverse kunststofafvalstromen tbv recycling. Dit wordt ook zo aangegeven in de Raamovereenkomst Verpakkingen 2013-2022. Deze normen zijn zo afgesproken omdat recyclers van kunststofafval daar hun processen op hebben afgestemd. Een hogere vervuilingsgraad maakt het recyclen juist moeilijker, er is namelijk een extra slag nodig met opschonen van het kunststofafval. Er zijn dan namelijk meer handelingen nodig bij de recycler om het afval schoon te krijgen. Hoe minder de vervuiling van het afval, hoe beter gerecycled kan worden. De overwegingen die in 2013 golden voor het vaststellen van deze grens bij 2%, gelden ook nu nog.

In 2013 is een beleidsregel vastgesteld waarin wordt aangegeven hoeveel verontreiniging mag zitten in papier-, kunststof- en metaalafval om nog als afvalstof te kunnen worden geëxporteerd zonder dat hiervoor een beschikking nodig is. Deze grens ligt bij kunststofafval op 2%. Hiervoor is als eerste gekeken naar de omschrijving van de betrokken groene lijst afvalstofcode. Deze luidt "de volgende kunststoffen of mengsels daarvan, mits deze niet vermengd zijn met andere afvalstoffen en zij overeenkomstig een specificatie zijn vervaardigd". Naar aanleiding van antwoorden van de helpdesk van de Europese Commissie is ook gekeken naar internationale handelsnormen voor kunststofafval. Een bekende handelsnorm voor recyclestromen is de ISRI, die voor kunststof ook 2% hanteert. Bij het instituut ISRI zijn voor alle recycling stromen 7000 vestigingen aangesloten in 38 landen, waaronder in alle West-Europese landen. Tenslotte is gekeken naar de importeisen die de belangrijkste landen van bestemming hanteren. China is daarbij van groot belang omdat dit de grootste importeur van kunststofafval ter wereld is. China staat een vervuiling van 0,5 % toe. Aangezien deze standaard strenger is dan de grens die Nederland hanteert, dienen exporterende bedrijven naar China hier in ieder geval aan te voldoen.

3. Afval op laten halen door fabrikanten

Probleem: Fabrikanten hebben (soms schaarse) grondstoffen nodig om nieuwe producten te maken. Denk aan leveranciers van medische apparatuur. Die leveren aan ziekenhuizen en zouden gebruik kunnen maken van herwinbare materialen uit afgedankte apparatuur. Om hun proces te optimaliseren willen sommige fabrikanten daarom zelf het 'afval' ophalen en recyclen. Dit mag echter niet volgens de huidige regelgeving, want alleen afvalverwerkers mogen dit. Dat is zonde en hierdoor moeten fabrikanten extra kosten maken terwijl ze dit efficiënt zelf willen doen.

Oplossing: De VVD wil de regel aanpassen dat afval alleen via een verwerker mag worden opgehaald. Fabrikanten mogen voortaan ook hun eigen producten retour nemen, inzamelen en verwerken, mits zij in hun nieuwe producten resten van oude producten op een veilige manier een nieuwe nuttige toepassing kunnen geven. De VVD stelt voor om te bekijken op welke wijze de vigerende regelgeving aangepast kan worden.

Reactie:
De wens wordt gedeeld dat afval ook door anderen dan afvalverwerkers mag worden opgehaald. Dit is in de praktijk ook al mogelijk. Afval mag worden opgehaald door de inzamelaars of vervoerders die zich op de zogenaamde VIHB-lijst (Vervoerders, Inzamelaars, Handelaars, Bemiddelaars) van de NIWO hebben laten plaatsen. Ook fabrikanten kunnen zich als vervoerder op deze lijst laten plaatsen. Het is eenvoudig en goedkoop. Het aanvraagformulier bestaat uit 1 A4-tje en men betaalt alleen de kosten van een verklaring omtrent het gedrag. Men krijgt direct een voorlopige inschrijving, die na een aantal weken wordt omgezet in een definitieve. Vervoerders op deze lijst hoeven dus geen vervoerders te zijn die alleen afval inzamelen. Het kan ook eigen vervoer (van een fabrikant) zijn of ingeschakeld beroepsvervoer. Een fabrikant kan dus een vervoerder inschakelen die op de VIHB-lijst staat of zichzelf op de VIHB-lijst laten opnemen.

De afgifte van afvalstoffen mag alleen plaatsvinden aan bedrijven die toestemming (vergunning, ontheffing, melding o.i.d.) hebben dit afval te verwerken (artikel 10.37 Wm). Als fabrikanten ook zelf afval willen verwerken, dan moeten zij dat dus in hun omgevingsvergunning laten opnemen of melding doen van de verwerking van afval. U haalt medische apparatuur als specifiek voorbeeld aan. Hierbij wordt opgemerkt dat medische apparatuur onder de reikwijdte van de WEEE-richtlijn valt. Dit betekent dat de verwerking alleen mag worden uitgevoerd door een WEEELABEX gecertificeerde verwerker. Het is de verantwoordelijkheid van de inzamelaar/vervoerder om erop toe te zien dat die verwerking door een gecertificeerd bedrijf wordt uitgevoerd.

4. Import van afvalproducten

Probleem: Bedrijven in de recyclingindustrie zien kansen om bijvoorbeeld wit- en bruingoed (koelkasten/televisies) of stookolie uit omliggende landen te verwerken. Hieruit kunnen waardevolle grondstoffen herwonnen worden. Echter, niet alles mag zomaar geïmporteerd worden naar Nederland. Door de Nederlandse uitwerking en toepassen van Europese regelgeving lopen bedrijven nu kansen mis om deze afvalproducten te importeren en te verwerken tot nieuwe toepassingen. Zo mag er volgens Nederland maar een beperkte hoeveelheid van bepaalde stoffen in afval zitten, terwijl deze grens in andere landen veel hoger ligt. Zo werden afgedankte koelkasten in Frankrijk eerder en makkelijker als grondstof gezien dan in Nederland. Wanneer een bedrijf de keuze moet maken waar die investeringen doet in recycling- en verwerkingscapaciteit, is vestiging buiten Nederland helaas soms meer aantrekkelijk.

Oplossing: De VVD wil meer stoffen op de 'groene lijst' van EVOA (Europese Verordening Overbrenging Afvalstoffen) zetten, om zo import en export van deze stoffen te vergemakkelijken en stelt daarom voor om te onderzoeken welke mogelijkheden hiertoe binnen welke termijn bestaan.

Reactie:
De geschetste ambitie wordt gedeeld om waardevolle grondstoffen zoveel mogelijk te herwinnen en om de Nederlandse recyclingindustrie daarin te faciliteren. De praktijk heeft geleerd dat het sec plaatsen van een stof op de groene lijst van EVOA niet per definitie leidt tot een verschuiving naar de meest milieuvriendelijke oplossing. Veelal wordt de goedkoopste oplossing gevolgd.

Het op de groene lijst plaatsen zal altijd een middel moeten zijn om bijvoorbeeld een doel als hoogwaardige recycling te bevorderen. In mijn beleid wordt hier via meerdere routes aan gewerkt:

- Via o.a. Ruimte in Regels voor Groene Groei kunnen ervaren knelpunten worden aangemeld. Vervolgens wordt in eerste instantie binnen de bestaande EVOA-kaders naar oplossingen gezocht. In de praktijk bijvoorbeeld door expliciet de interpretatie tussen betrokken (overheids-)partijen af te stemmen.
- De inventarisatie van belemmeringen en kansen bij grensoverschrijdend verkeer van afvalstromen voor hoogwaardig hergebruik is ook opgenomen in het convenant Meer en Betere Recycling, dat op 16 maart is ondertekend. Partijen in dit convenant zullen belemmeringen en kansen bij grensoverschrijdend verkeer van afvalstromen voor

hoogwaardig hergebruik en/of recycling inventariseren en hierover beleidsaanbevelingen formuleren. Deze beleidsaanbevelingen worden meegenomen bij het opstellen van het derde Landelijk Afvalbeheerplan (LAP3).
- De "North Sea Resources Roundabout" is bedoeld om het grensoverschrijdend verkeer te bevorderen door afstemming in de interpretatie van en toezicht op die regelgeving.

5. **Import sorteerbaar restafval**

Probleem: Door Europese regelgeving is het niet toegestaan dat sorteerbaar restafval (gevulde vuilniszakken die tal van zaken bevatten) vanuit het buitenland geïmporteerd wordt naar Nederland. Dat is jammer, want de recyclingbranche in Nederland is nu juist koploper in het scheiden, sorteren en vervolgens verwerken van restafval. Hoewel de afvalenergiecentrale in Amsterdam weliswaar jaarlijks ruim vijfduizend gevulde vrachtwagens met geïmporteerd Engels huisvuil verwerkt, wordt deze afvalstroom direct verbrand om energie uit terug te winnen. De VVD wil ook sortering mogelijk maken, want uit een gemiddelde vuilniszak is ongeveer de helft nog als grondstof te gebruiken. Dit levert niet alleen werkgelegenheid op, maar zorgt er ook voor dat restafval zoveel mogelijk herbruikbaar wordt gemaakt door middel van de inzet van Nederlandse expertise ten op zichten van andere (EU)-landen. We laten hier kansen liggen.

Oplossing: De VVD wil binnen de EVOA (Europese Verordening Overbrenging Afvalstoffen) mogelijk maken dat nog te sorteren restafval als 'secundaire grondstoffen' vrij over de grenzen vervoerd mag worden. Dit zal een enorme impuls kunnen geven aan onze afvalsorteerders, die Europees gezien de beste zijn in het duurzaam verwerken van restafval. De VVD stelt daarom voor om te onderzoeken welke mogelijkheden hiertoe binnen welke termijn bestaan.

Reactie:
De ambitie wordt gedeeld om onze positie als koploper in het scheiden, sorteren en vervolgens verwerken van restafval internationaal in te zetten. De bestaande regelgeving laat import van sorteerbaar afval in Nederland nu al toe. Echter, om een veilige verwerking van alle fracties te garanderen, moet een aantal zaken vooraf administratief zijn geregeld. Vooraf zal de uiteindelijke bestemming van alle sorteerfracties duidelijk moeten zijn. Dat hoeft niet voor elk afzonderlijk transport, maar dat kan meteen voor een hele stroom.

De al genoemde "North Sea Resources Roundabout" is ook bedoeld om ervaring op te doen met het efficiënter administreren van het transport van secundaire grondstoffen binnen Europa. Mocht blijken dat het stroomlijnen van de administratie ook binnen deze Roundabout onvoldoende soelaas biedt, dan is dat gegeven meteen een stevig argument in de discussie over het aanpassen van de EVOA met de overige 27 lidstaten.

6. **Een tweede leven voor accu's van elektrische auto's**

Probleem: Momenteel is het nog lastig om oude accu's van elektrische auto's goed af te breken, laat staan om ze te recyclen. Hergebruik van accu's is wel mogelijk, zonder dat ze hiervoor op ingewikkelde wijze uit elkaar gehaald hoeven te worden. Innovatieve bedrijven laten zien dat er mogelijkheden zijn om deze accu's te recyclen. Op eiland Pampus is recent een project gestart waar oude accu's van elektrische auto's een tweede leven krijgen en als opslagbron van energie dienen, bijvoorbeeld gekoppeld als opslagfaciliteit aan een woning met zonnepanelen. Een ander voorbeeld betreft het gebruik van deze accu's als stroomvoorziening voor mobiele (eet-)kramen, echter de verantwoordelijke keuringsinstanties weten nog geen raad met deze innovatieve toepassingen. Een tweede leven verlengt de levensduur van de accu en de potentie in hoeveelheden maakt het interessant.

Echter, de huidige regeling Besluit Beheer Batterijen voortvloeiende uit de EU-Battery Directive staan hergebruik van oude accu's nog niet toe.

Oplossing: De VVD stelt voor regelgeving binnen Nederland en de EU zodanig aan te passen dat het wel mogelijk wordt om autoaccu's in te zetten als energieopslag. De VVD ziet kansen om dit mogelijk te maken, maar dan moet de wil er wel zijn. Het kan niet zo zijn dat regelgeving uit het verleden ons hier een onnodige beperking oplegt. Daarom: weggooien is zonde, dus geef accu's een tweede ronde. Dit kan door in Europa een wetswijziging op de EU-Battery Directive voor te stellen. Hierin zou moeten staan dat batterijen ook in een andere toepassing hergebruikt mogen worden dan waarvoor zij op de markt gebracht zijn.

Reactie:
Ik ben verheugd over de initiatieven om accu's uit elektrische- of hybride auto's een verantwoord tweede leven te geven, zoals de inzet voor energieopslag.

Dat de Regeling beheer batterijen en accu's 2008 en de EU-Richtlijn batterijen 2006/66/EG een dergelijk tweede leven niet zouden toestaan is wellicht een ingeburgerde interpretatie van de regelgeving, maar klopt niet. De definitie van de verplichte "recycling" in genoemde regelgeving laat wel degelijk ruimte voor hergebruik van (delen van) de accu's. Ik zal de sector hierover berichten.

Er zijn bovendien goede mogelijkheden om (met beoordeling van de specifieke omstandigheden per geval) de hergebruikte accu-eenheden als "einde-afval" aan te merken. Ze zijn dan juridisch niet langer afval. Dit kan het vinden van afnemers vergemakkelijken en stimuleert zo het hergebruik.